

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของชุมชนและภูมิปัญญาสาขาคูในภาคใต้ตอนกลาง(นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง) ยังคงมีปรากฏภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่นของทั้งสามจังหวัด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) การใช้ประโยชน์จากใบสาขาคู 2) การใช้ประโยชน์โดยการใช้สาขาคูเลี้ยงสัตว์ 3) การใช้แป้งสาขาคูทำอาหารและขนม รูปแบบการใช้ประโยชน์จากต้นสาขาคูของชุมชนที่ยั่งยืน พบว่าต้นสาขาคูที่มีอายุ 4 ปีแล้วตัดโค่นเพื่อเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ มีมูลค่าต้น 1,600 บาทต่อต้น เมื่อนำเนื้อสาขาคูบดมาใช้ในการเลี้ยงตัวสาขาคูมีมูลค่า 12,000 บาทต่อต้น หากแต่ต้นที่เริ่มนำไปมาใช้เพื่อเย็บตับจาก มุงหลังคาตั้งแต่อายุ 5 ปี จนถึง 12 ปีคิดเป็นมูลค่า 1,125 บาทต่อต้นต่อปีหรือมีมูลค่า 9000 บาทต่อต้นตลอด 8 ปี สำหรับต้นสาขาคูที่มีอายุ 9 ปี ให้ผลผลิตแป้งสามารถให้มูลค่าของต้นเมื่อนำมาผลิตแป้ง 8,000 บาทต่อต้น แต่หากนำมาบดละเอียดเพื่อเป็นอาหารเลี้ยงตัวสาขาคูสามารถให้มูลค่า 31,500 บาทต่อต้น พื้นที่ป่าสาขาคูในจังหวัดตรังมี 430.66 ไร่ จังหวัดพัทลุงมี 169.52 ไร่ พื้นที่ป่าสาขาคูใน 3 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ อำเภออ่อนพิบูลย์ อำเภอทุ่งสง และอำเภอจุฬาภรณ์ พบ 382.41 ไร่ สำหรับการแพร่กระจายของปลาน้ำจืดทั้ง 2 ฤดูในบริเวณป่าสาขาคูทั้ง 3 จังหวัด พบปลาน้ำจืดรวมทั้งหมด 10 อันดับ 21 วงศ์ 50 ชนิด ค่าความหลากหลายของ Shannon ในช่วงฤดูร้อนสูงสุดอยู่ที่ 3.05 bits/individual และฤดูฝนมีค่าสูงสุดอยู่ที่ 3.08 และค่า Simpson ในช่วงฤดูร้อนสูงสุดอยู่ที่ 0.97 และฤดูฝนมีค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.88 ทั้งนี้ พบว่าค่าความหลากหลายในช่วงฤดูร้อนมีค่าสูงกว่าในช่วงฤดูฝน ค่าดัชนีความสม่ำเสมอในการแพร่กระจาย(Evenness) ในช่วงฤดูร้อนสูงสุดอยู่ที่ 0.85 และฤดูฝนมีค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.86 และพบว่า ปลาชีวแปบหางดอก มีความถี่ในการพบมากที่สุดทั้ง 2 ฤดู คือ 88.89 %